

การศึกษากระบวนการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่าง
โรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาดีเด่น
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดลพบุรี



นายเสนีย์ สัจจพันธ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2532

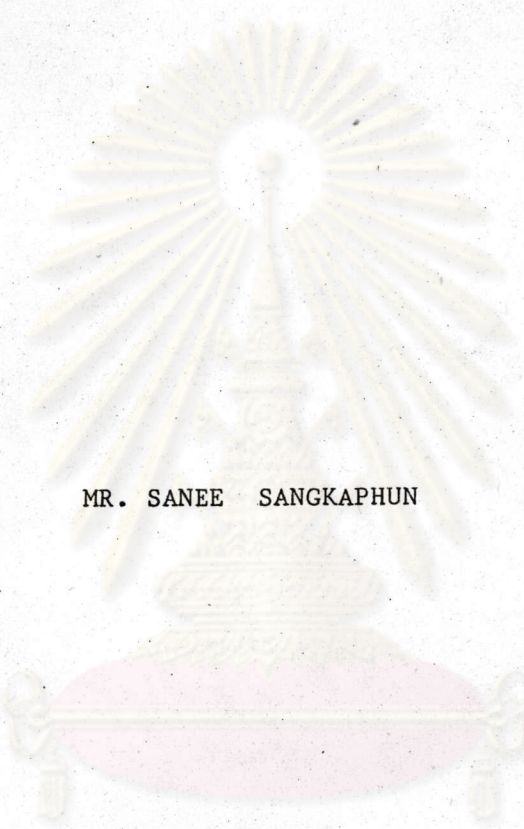
ISBN 974-576-604-6

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

015329

i10302827

A STUDY OF ADMINISTRATIVE PROCESS IN SCHOOL COMMUNITY RELATIONS
OF OUTSTANDING ELEMENTARY SCHOOL ADMINISTRATORS UNDER
THE JURISDICTION OF THE OFFICE OF LOP BURI
PROVINCIAL PRIMARY EDUCATION



MR. SANE E SANGKAPHUN

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of The Requirements

for the Degree of Master Education

Department of Educational Administration

Graduate School

Chulalongkorn University

1989

ISBN 974-576-604-6



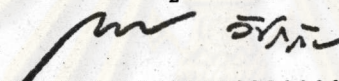
หัวข้อวิทยานิพนธ์ การศึกษากระบวนการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่าง
โรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา
ดีเด่น สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดลพบุรี

โดย นายเสนีย์ สังข์พันธ์

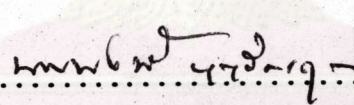
ภาควิชา บริหารการศึกษา

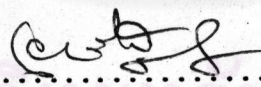
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เอกชัย กี่สุขพันธ์

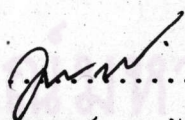
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต


.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรากัย)

กรรมการสอบวิทยานิพนธ์


.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นพพงษ์ บุญจิตราคุลย์)


.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เอกชัย กี่สุขพันธ์)


.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐนิภา คุปรัตน์)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย



เสณีย์ สังข์พันธ์ : การศึกษากระบวนการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาดีเด่น สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดลพบุรี (A
STUDY OF ADMINISTRATIVE PROCESS IN SCHOOL COMMUNITY RELATIONS OF
OUTSTANDING ELEMENTARY SCHOOL ADMINISTRATORS UNDER THE JURISDICTION
OF THE OFFICE OF LOP BURI PROVINCIAL PRIMARY EDUCATION) อ.ที่ปรึกษา :
ผศ.เอกชัย กี่สุขพันธ์, 172 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย 1. เพื่อศึกษากระบวนการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่าง
โรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาดีเด่น สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดลพบุรี
2. เพื่อศึกษาปัญหาการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนประถม
ศึกษาดีเด่น สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดลพบุรี

ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนประถมศึกษาดีเด่นมีการกำหนดนโยบาย ปรัชญาและวัตถุประสงค์
ของโรงเรียนไว้อย่างชัดเจน การวางแผนงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนให้คณะครูประชุมร่วม
กับกรรมการศึกษา ประเภทของแผนที่จัดทำ ได้แก่ แผนประจำปี แผน 1-3 ปี และแผนควบคุมกำกับ การจัด
องค์การไม่มีการจัดโครงสร้างการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนโดยเฉพาะทุกโรงเรียน
มีโครงสร้าง 6 งาน ตามที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษากำหนด การจัดคนเข้าทำงานใช้วิธีการ
สังเกตความถนัดและศึกษาประวัติของบุคลากร การอำนวยการมีการสั่งงานด้วยวาจาและเป็นลายลักษณ์
อักษรตามลักษณะของงาน การตัดสินใจใช้วิธีสั่งการ ดำเนินการโดยผู้บริหาร เสนอให้ผู้เกี่ยวข้องทราบแล้ว
ตัดสินใจร่วมกัน การติดตามและควบคุมการทำงานใช้วิธีการรายงาน การประชุม การสังเกตและการ
สัมภาษณ์โรงเรียนประถมศึกษาดีเด่น ไม่มีปัญหาการบริหารงานด้านงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
เพราะโรงเรียนใช้วิธีการตัดสินใจในรูปกลุ่มทำงานเปิดโอกาสให้ครูและกรรมการศึกษามีส่วนร่วมในการ
บริหาร การมอบหมายงานที่เหมาะสมกับบุคลากร การเตรียมการโดยยึดแผนโครงการเป็นหลัก

ภาควิชา
สาขาวิชา
ปีการศึกษา 2531

ลายมือชื่อนิติ
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา



พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

SANEE SANGKAPHUN : A STUDY OF ADMINISTRATIVE PROCESS IN SCHOOL COMMUNITY RELATIONS OF OUTSTANDING ELEMENTARY SCHOOL ADMINISTRATORS UNDER THE JURISDICTION OF THE OFFICE OF LOP BURI PROVINCIAL PRIMARY EDUCATION. THESIS ADVISOR : ASSO. PROF.EKACHAI KESOOKPUN. 172 PP.

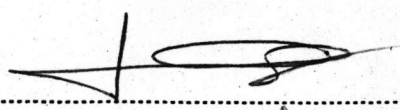
The purposes of the study were to study the administrative process and problems of school and community relations executed by outstanding elementary school administrators under the jurisdiction of the Office of Lop Buri Provincial Primary Education.

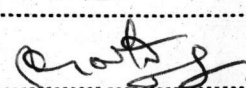
Findings were 1) outstanding elementary schools formulated clear school philosophy, policy and objectives; 2) master plan for fostering school and community relationship was collectively developed by teachers and School Community Board of Education. The master plan were consequently developed into annual plan, one-three years plan, and monitoring plan; 3) school and community relationship was not clearly incorporated into school organizational structure in every school. Nevertheless schools implemented six school's tasks organizational structure prescribed by the Office of National Primary Education Commission; 4) staffing process was done by observing individual aptitude, competency and personal background; 5) directing process was carried out by both verbal and written communication varying and suitable to assigned tasks; 6) decision-making process was done by ordering resulted from collective consultation thence school administrator's final decision; 7) controlling and follow-up process was carried out by judging from reports, meetings, observation, and interview.

It was found that there was no problem in the outstanding primary schools in terms of administering school community relationship since most schools used collective decision-making process by setting up working group which teachers and members of School Community Education Board participated in appropriate school administration namely job delegation suitable for assigned staff, and plan-project oriented operation.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา บริหารการศึกษา
สาขาวิชา บริหารการศึกษา
ปีการศึกษา 2531

ลายมือชื่อนิสิต 

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา 



กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความอนุเคราะห์ของท่านผู้ช่วยศาสตราจารย์ เอกชัย กิ่งสุพรรณ อาจารย์ที่ปรึกษาการวิจัยที่ได้ให้ความกรุณาเป็นอย่างมากในการให้ คำปรึกษา แนะนำ ดูแล ช่วยเหลือ ตรวจสอบ แก้ไขข้อบกพร่อง และเพิ่มเติมสิ่งที่เป็น ประโยชน์ต่อการวิจัยเป็นอย่างยิ่ง ตลอดเวลาที่ทำการวิจัยจนสำเร็จสมบูรณ์ขอขอบพระคุณ เป็นอย่างยิ่ง ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ นพพงษ์ บุญจิตราคุดย ผู้ช่วยศาสตรา- อาจารย์ ดร.ฉวีมา คุปรัตน์ ประธานกรรมการและกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ที่ได้ให้คำ แนะนำที่เป็นประโยชน์ในการวิจัยครั้งนี้ ขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน คือ ผู้ช่วย ศาสตราจารย์ ดร.सनานจิตร สุคนทรพิทย์ อาจารย์ไพบุลย์ เลียงพานิชย์ อาจารย์ แสง นิ่มน้อย อาจารย์วิโรจน์ ศรีโกศา อาจารย์ชัยรัตน์ พุฒชาติ ใต้กรุณาให้ ข้อคิดเห็นแก่ผู้วิจัยและตรวจสอบความถูกต้องในเนื้อหาของแบบสัมภาษณ์

นอกจากนี้ผู้วิจัยต้องขอขอบพระคุณคณะผู้บริหารโรงเรียนที่กรุณาให้เวลาใน การสัมภาษณ์และช่วยเหลือในการศึกษาเอกสาร เพื่อนำมาวิจัยเป็นอย่างดียิ่ง และสุดท้าย ขอขอบพระคุณอาจารย์สวัสดิ์ อาจารย์จิรา จงกล ที่ให้ความเมตตาให้พักอาศัยโดยให้ ความสะดวกทุกอย่างตลอดเวลาในการศึกษานี้

หากการศึกษาวิจัยนี้ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้บริหารโรงเรียนเรื่องเกี่ยวกับ งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนอยู่บ้าง ผู้วิจัยขอขอบคุณความเป็นเครื่อง บูชาพระคุณแก่อาจารย์จำเนียร สังขพันธ์ อาจารย์ประเจียด สังขพันธ์ ซึ่งเป็นนิคา มารคาของผู้วิจัย และบูรพาจารย์ที่ได้ให้ความเมตตาอบรมสั่งสอนให้ผู้วิจัยได้มีโอกาส ทำการวิจัยในครั้งนี้

เสนีย์ สังขพันธ์

เมษายน 2532



บทคัดย่อภาษาไทย
 บทคัดย่อภาษาอังกฤษ
 กิตติกรรมประกาศ
 รายการตารางประกอบ
 รายการแผนภูมิประกอบ
 บทที่

1 บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา-----	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย-----	5
ขอบเขตของการวิจัย-----	6
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย-----	7
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย-----	8
วิธีดำเนินการวิจัย-----	8
การเก็บรวบรวมข้อมูล-----	9
การวิเคราะห์ข้อมูล-----	9
ลำดับขั้นในการนำเสนอผลการวิจัย-----	9

2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารการศึกษา-----	11
ความหมายของการบริหารการศึกษา-----	12
กระบวนการบริหารการศึกษา-----	13
ภารกิจของโรงเรียนประถมศึกษา-----	16
ความหมายของงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน-----	19
ความจำเป็นในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับ-----	22
ชุมชน	
หลักในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน-----	23

องค์ประกอบที่จะส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่าง	-----26
โรงเรียนกับชุมชน	
ขอบข่ายงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน	-----27
บทบาทของผู้บริหารในการบริหารงานความสัมพันธ์	-----30
ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน	
การบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน	-----31
การวางแผน	-----33
การจัดองค์การ	-----36
การจัดคนเข้าทำงาน	-----38
การอำนวยความสะดวก	-----40
การควบคุม	-----41
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	-----47
3 วิธีดำเนินการวิจัย	
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	-----50
ประชากรที่ใช้ในการวิจัย	-----50
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	-----51
การเก็บรวบรวมข้อมูล	-----54
การวิเคราะห์ข้อมูล	-----55
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	
ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์	-----57
ตอนที่ 2 กระบวนการบริหารงานความสัมพันธ์	-----60
ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหาร	
โรงเรียนประถมศึกษาที่เคน	
ตอนที่ 3 สภาพปัญหาการบริหารงานความสัมพันธ์	-----107
ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียน	
ประถมศึกษาที่เคน	

	หน้า
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ-----	112
วัตถุประสงค์ของการวิจัย-----	112
วิธีดำเนินการวิจัย-----	112
สรุปผลการวิจัย -----	113
การอภิปรายผลการวิจัย -----	118
ข้อเสนอแนะ-----	127
บรรณานุกรม-----	128
ภาคผนวก-----	133
ประวัติผู้เขียน-----	171

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1	แสดงสภาพของผู้ให้สัมภาษณ์จำแนกตามเพศ อายุ วุฒิ -----57 อายุราชการ และระยะเวลาดำรงตำแหน่ง
2	แสดงการจัดทำแผนงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน -----60 กับชุมชน
3	แสดงวิธีการจัดทำแผนงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน -----61 กับชุมชน
4	แสดงผลการศึกษาเอกสาร เกี่ยวกับแผนงานของโรงเรียน -----62 ประถมศึกษาที่ ๓
5	แสดงการกำหนดปรัชญาของโรงเรียนประถมศึกษาที่ ๓ -----63
6	แสดงวิธีการกำหนดวัตถุประสงค์ของโรงเรียนประถมศึกษา -----65 ที่ ๓
7	แสดงวัตถุประสงค์ของโรงเรียนประถมศึกษาที่ ๓ -----66
8	แสดงวิธีการกำหนดนโยบายของโรงเรียนประถมศึกษา -----68 ที่ ๓
9	แสดงผลการศึกษาเอกสาร เกี่ยวกับนโยบายของโรงเรียน -----69 ประถมศึกษาที่ ๓
10	แสดงหลักการที่ยึดถือในการดำเนินการ เพื่อวางแผนงาน -----71 ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
11	แสดงกิจกรรมที่โรงเรียนปฏิบัติในขั้นตอนก่อนการวางแผน -----72
12	แสดงกิจกรรมที่โรงเรียนปฏิบัติในขั้นตอนการวางแผน -----73
13	แสดงกิจกรรมที่โรงเรียนปฏิบัติในขั้นติดตามผล -----74
14	แสดงผู้มีส่วนร่วมในการวางแผนงานความสัมพันธ์ระหว่าง -----75 โรงเรียนกับชุมชน
15	แสดงความคิดเห็นต่อผลการดำเนินงานความสัมพันธ์ระหว่าง -----76 โรงเรียนกับชุมชน

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
16	แสดงการจัดโครงสร้างองค์การของโรงเรียนประถมศึกษา-----77 ศึกษาศีเคณ
17	แสดงการกำหนดวิธีการติดต่อประสานงานในการบริหาร-----81 งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
18	แสดงวิธีสื่อสารเกี่ยวกับงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน-----82 กับชุมชน
19	แสดงวิธีการไค้ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของบุคลากรใน-----84 คานงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
20	แสดงวิธีการมอบหมายงานให้บุคลากรรับผิดชอบ-----85
21	แสดงวิธีการส่งเสริมให้บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจใน-----86 การปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
22	แสดงวิธีการจัดกิจกรรมต่อเนื่องเกี่ยวกับบุคลากรที่ไปอบรม-----88 สัมมนาหรือศึกษาคูงานมาแล้ว
23	แสดงวิธีการกระตุ้นส่งเสริมให้บุคลากรมีกำลังใจในการ-----90 ปฏิบัติงาน
24	แสดงวิธีการสั่งการเกี่ยวกับงานความสัมพันธ์ระหว่าง-----91 โรงเรียนกับชุมชน
25	แสดงผลการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับปฏิทินการปฏิบัติงานของ-----92 โรงเรียนประถมศึกษาศึกษาศีเคณ
26	แสดงวิธีการตัดสินใจในการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียน-----93 ประถมศึกษาศึกษาศีเคณ
27	แสดงวิธีการช่วยให้ครูปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่าง-----94 โรงเรียนกับชุมชนใหม่บรรลุตามวัตถุประสงค์
28	แสดงถึงการสนับสนุนคานอุปกรณในการปฏิบัติงานความสัมพันธ์-----95 ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
29	แสดง เกี่ยวกับการกำหนดเป้าหมายการดำเนินงานความ สัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน	96
30	แสดง การติดตามผลและประเมินผลการดำเนินงานความ สัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนโดยวิธีการรายงาน	97
31	แสดง การติดตามผลและประเมินผลการดำเนินงานความ สัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนโดยวิธีประชุม	98
32	แสดง การติดตามผลและประเมินผลการดำเนินงานความ สัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนโดยวิธีการสังเกต	99
33	แสดง การติดตามผลและการประเมินผลการดำเนินงาน ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนโดยวิธีการสัมภาษณ์	100
34	แสดง การติดตามผลและการประเมินผลการดำเนินงาน ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนโดยวิธีการใช้ แบบสอบถาม	101
35	แสดง วิธีการแจ้งผลการดำเนินงานให้บุคลากรภายใน โรงเรียน	102
36	แสดง วิธีดำเนินการแก้ไขเมื่อผลการปฏิบัติงานไม่เป็นไป ตามความต้องการ	103
37	แสดง ผลการศึกษาเอกสารการประชุมกรรมการศึกษาของ โรงเรียนประถมศึกษาที่เด่นแสดงจำนวนกรรมการศึกษา	104
38	แสดง ผลการศึกษาเอกสารการประชุมกรรมการศึกษาของ โรงเรียนประถมศึกษาที่เด่น แสดงจำนวนครั้งการประชุม ในปีการศึกษา 2530	105
39	แสดง ผลการศึกษาเอกสารการประชุมกรรมการศึกษาของ โรงเรียนประถมศึกษาที่เด่น	106

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
40	แสดงสาเหตุที่โรงเรียนประถมศึกษาเคนไม่มีปัญหาในเรื่องการวางแผน	107
41	แสดงสาเหตุที่โรงเรียนประถมศึกษาเคนไม่มีปัญหาในเรื่องการจัดองค์การ	108
42	แสดงสาเหตุที่โรงเรียนประถมศึกษาเคนไม่มีปัญหาเรื่องการจัดคนเขาทำงาน	109
43	แสดงสาเหตุที่โรงเรียนประถมศึกษาเคนไม่มีปัญหาในเรื่องการอำนวยความสะดวก	110
44	แสดงสาเหตุที่โรงเรียนประถมศึกษาเคนไม่มีปัญหาในเรื่องการควบคุมงาน	111

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย